

Kankiny's kunigas S. Rimkus

Aukštieji idealai,
vilkų įstatymų pasmerkti

1912 - 1942. V. 20

Antras pataisytas ir papildytas leidimas

Aukštieji idealai,
vilkų įstatymais pasmerkti

KANKINYS KUN. S.RIMKUS
(1940 m. rugpjūčio 6 dienos auka)

Sudarė
Paulius Petronis

Antras pataisytas ir papildytas leidimas

UDK 23
Pe 244

Pe 0401000000-113 Užsak..-91
M853 (10)-91

ISBN 5-430 01238-6

Šioje apybraižoje parodoma 1940 metų kražiečių kankinystės istorija. Iš jos aiškiai matyti, kokių žmonių komunistai ypač nekentė. Jie stengėsi visuomenei įdiegti marksizmo - leninizmo idėjas, skiepyti bedievybę, o šiam dvasinio griovimo darbui matė rimtą kliūtį krikščionybėje - ją praktikuojančių žmonių gyvenime, ypač visuomeninėje veikloje. Užteko būti pavyzdingu krikščioniu, juo labiau aktyviu sielovados darbo kunigu, kad būtų pakankamas pagrindas tave akiai persekioti, areštuoti ir net sunaikinti. Krikščionio gebėjimas sėkmingai diegti religinio, dorovinio, tautinio gyvenimo vertybes buvo laikomas nusikaltimu.

Jau keleri metai gyvename Lietuvoje, esame laisvi nuo TSRS valdžios, o ateizmą skleidusi imperija pati jau subyrėjusi, bet dar tebejaučiam jos palikimą. Ypač jaučiame sovietinės švietimo sistemos atšaldytą krikščioniškąjį idealizmą. Didelę visuomenės dalį sovietinis švietimas atvedė prie dvasinės degradacijos, labai pakeitusios mūsų jaunąją kartą.

Komunistinės mokyklos auklėti tautiečiai, dabar patekę į valdžios kėdes, pasivadinę liberaliaisiais, moderniaisiais, naujosios politikos skelbėjais, ėmė visuomenę traukti tolyn nuo tautinių ir bažnytinių interesų. Tai mažai vilties teikiantys siekiai.

Štai šiemet, 2000 - aisiais krikščionybės jubiliejaus metais, Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijoje gimė mintis įvykdyti pseudoreformą — į mokyklas sugrąžinti ateistinę sovietmečio dvasią - **religijos ir etikos pamokas padaryti nebeprivalomas**. Net carinės okupacijos metais Lietuvoje valdžia sudarė sąlygas vesti mokyklose tikybos pamokas. Taip mūsų seneliai, lankę okupantų valdomas mokyklas, turėjo galimybę mokytis religijos. Ko anuomet okupantai nesiryžo padaryti - **išbraukti religiją iš privalomų pamokų sąrašo** - dabar savieji padarė. Tai aiškiai parodo, kaip **giliai komunistinio ateizmo iššalas yra pasiekęs jaunosios kartos dvasią**. Naujosios kartos atstovai - buvę komunistinės mokyklos mokiniai - pasiryžę tęsti savo auklėtojų įdiegtą ideologiją - ateizmą. Tačiau **didieji pasaulio pedagogai, tarp jų ir F.V. Foersteris, tvirtina, iog be religijos galima tik nužmoginta kultūra (!)**. Kaip matome, pas mus po ilgų dešimtmečių antireliginio mokymo bei auklėjimo, toks nužmogėjimo procesas sparčiai plinta. Tik pažvelkite į oficialius statistikos duomenis. Lietuvos istorijoje neregėtais mastais plinta alkoholizmas, venerinės ligos, kriminaliniai nusikaltimai, finansiniai išsekvojimai, krinka šeimos (apie 50 proc. jaunu sutuoktiniu išsiskiria) ir t.t. Visuomenė, ypač jaunimas, dvasiškai bei morališkai degraduoja. Visa tai vyksta podraug su pastebimu bažnyčių lankomumo mažėjimu, o kalėjimų gausėjimu. Taigi reikėtų susirūpinti visuomenės, ypač jaunimo, religiniu, moraliniu auklėjimu. bet ne religijos pamokų panaikinimu.

Dar šiandien girdime neišdildomus senesnių kražiečių mokytojų, kitų inteligentų prisiminimus apie stebinančią kun. S.Rimkaus veikla Kražiuose ir nuostabius jos rezultatus, mažne visus parapijiečius atvedusius į dvasinį atgimimą. Ir tai buvo tik ketverių metu darbo pasiekimas.

Manau, kad kunigas S.Rimkus savo pastoraciniu darbu ir veikla galėtų būti sekstinas pavyzdys daugeliui Lietuvos kunigų.

Šiandien dejuojama, kad labai sumažėjo žmonių, lankančių bažnyčią. Kun. Rimkui nereikėjo dejuoti. Jo uolus parapijiečių lankymas (kalėdinė vizitacija) labai padaugino tikinčiųjų „revizitus“ į bažnyčią ir prie klausyklos. Kunigo vedamos rekolekcijos buvo ne vien banalūs pamokslėliai, bet ir išsikasas sąrašas diktuojamų iš sakyklos pagrindinių kataliko pareigų. Ir taip kiekvienoje srityje (konkrečiau rašoma apybraižoje - prašom stebėti).

Per 28 savo gyvenimo metus kun. S.Rimkus tik ketverius dirbo parapijoje, bet kokie dideli pasikeitimai čia įvyko įvairiose religinio, dorovinio ir kultūrinio gyvenimo srityse. Kiek įsteigta organizacijų ir vaikams, ir jaunimui, ir suaugusiems... Kas netilpo į jas, tuos - į 300 vietų liaudies universitetą, sporto aikštę su įrengimais, į muziejus, biblioteką, dūdų, skudučių, styginius orkestrus su armonika, skambiom dainom, kaimų vakaronėmis... Štai kodėl bažnyčia ir jos aplinka visus traukė ir žavėjo. Ateistiniam komunizmui tai buvo nepakenčiama kliūtis, kurią reikėjo likviduoti...

Paulius Petronis,
TSRS politkalinys

.Matykite, kad aš ne tik sau vargau,
bet visiems, kurie ieško tiesos,,.
(Ekli. 24.47.)

Kražių kunigas - kankinys
STANISLOVAS RIMKUS

Kražių kankinio kun. S.Rimkaus vardas Lietuvos kankinių martirologijoje galbūt liko mažai pastebėtas tarp kitų tūkstančių Tėvynės kankinių, kurie tirono Stalino ir jo garbintojų genocidinio žvėries nasruose nekaltai žuvo šio amžiaus penktame dešimtmetyje.

Krikščionybės istorijoje minime I Bažnyčios kankinį šv. Steponą, o nepriklausomybės netekusios Lietuvos martirologijos istorijoje reikia prisiminti kun. Stanislovą Rimką, kuris yra pirmasis 1940 metais komunistų areštuotas Lietuvos kunigas, o po dvejų metų kančių 1942 m. gegužės 20 d. sušaudytas Petropavlovsko kalėjime. Jis gyveno vos 28 metus, tik ketverius metus kunigavo. Jo gyvenimas ir mirtis yra gražus pavyzdys mūsų jauniems levitams. Teikvėpia juos aukos dvasiai - gyventi ir mirti už didžiuosius idealus po Kristaus vėliava.

Mūsų Tėvynė turi daug nepaskelbtų šventųjų. Galbūt ateis laikas, kai nebus kliūčių jų šventą gyvenimą, jų herojiškos aukos kelią iširti, išgarsinti ir, kaip Dievo tarnus, perduoti bažnyčios autoritetui, kad suteiktų jiems altorių garbę.

O šiandien mums reikia studijuoti tų didžiųjų asmenybių gyvenimą, kad jų pasėtos dvasios sėklos neužklotų laiko dulkės. Šešiasdešimtmečio sukaktis nuo Stanislovo arešto duoda progą prisiminti, jog tai buvo neeilinė asmenybė.

Stasiukas gimė 1912 m. Žemaitijos užkampyje, Kvėdarnos parapijoje, Pašlynio kaime. Jis buvo jauniausias 5 vaikų šeimoje. Anksti (7 m. amžiaus) neteko tėvo, bet turėjo kilnios sielos motiną, kuri sunkiomis sąlygomis leido vaikus į mokslą ir labai norėjo, kad bent vienas jos sūnus išeitų į kunigus. Stasiuką, Antaną ir Kristiną ji išveža į Kvėdarną (už 9 km) mokyti, kartu nuveža ir ožką, kurios pienu jie maitinsis. Iš Kvėdarnos vaikai, baigę pradžios mokyklą, perkeliama į Rietavo gimnaziją. Kadangi čia nebuvo dėstoma lotynų kalba, tai po trejų metų motina gimnazistus perkelia į Švekšnos gimnaziją.

Pirmoje ir antroje progimnazijos klasėje mokslas Stasiukui sunkiai sekėsi. Tačiau jo sieloje brendo iš tėvų perimti kilnūs troškimai, aukštesnių idealų siekimas. Tai žadino gražius pasiryžimus veržtis į numatytą tikslą. Savo tvirtos valios dėka jis pajėgė nugalėti atsilikimą, gerokai priekį pažengti moksle ir daug nuveikti gyvenime. Nuo III progimnazijos klasės pradėjo stropiai mokyti ir gabumais bei žvalumu pralenkė daugelį klasės draugu. Jis pasidarė labai gyvas, pamėgo sportą, stebino draugus sportiniais rekordais, veržėsi į visuomeninę veiklą, kartu mylėjo maldos gyvenimą: uoliai skaitė religinę bei asketinę literatūrą, dažnai lankė bažnyčią, tarnavo šv. Mišioms.

Progimnazijoje Stasiuką sužavėjo ano meto gyva skautų veikla. Įstojęs į skautus, jis stengėsi išigilinti į visas jų idėjas, kurios buvo skelbiamos šūkiu „Dievas ir Tėvynė“. Visą savo elgesį sugebėjo derinti pagal Dievo įsakymus ir skautų įstatus. Daugelį skautiškų papročių jis laikėsi visą gyvenimą. Vos rytą pabudęs, žaibiškai šokdavo iš lovos, tarsi ji būtų užsidegusi, ir skubiai prausėsi šaltu vandeniu. Griežtu valios lavinimu, savitvarda jaunuolis įveikė atsilikimą moksle, suvaldė erotines aistras ir jaunystės energiją nukreipė Gėrio linkme.

Anometo Švėkšnos progimnazijoje dirbo kilnios dvasios mokytojai - Jeronimas Sipavičius ir Ona Narušytė, apie kurių teigiamą įtaką dvasiniam jaunuolių brendimui, meilę gėrio ir grožio idealams pasisako abu broliai Rimkai - Antanas ir Stanislovas.

Kilnesnių idėjų pažinimas, valios lavinimas, svarbiųjų jaunuolio principų supratimas ir prisivertimas pagal juos gyventi, veikti formavo besivystančią asmenybę.

Stanislovas pirmiausia įveikia savo ydas, o vėliau stengiasi savo laimėjimais dalytis su kitais, siekia visus nukreipti Gėrio linkme.

Pirmame jo straipsnyje, išspausdintame progimnazijos sienlaikraštyje, matomas baimingas susirūpinimas savo likimu, ryžtas išsivaduoti iš blogio ir siekti amžinų aukštumų: „„Vai, Dievuli, man baisu, kad,

pasaulyje tiek pikto, nuodėmių.

- Aš neliksiu čia žemai

lėksiu ten, kur angelai...“

Tai buvo šūkis, kurio Stanislovas atkakliai laikėsi iki mirties.

Stanislovas, įstojęs į Telsių kun. seminariją, susirašo į knygelę 55 pasiryžimus bei įstatymus sau pačiam, savo asmens dvasiniam tobulinimui ir griežtai jų laikosi - nė žingsnio į šoną. Kartu jis - buvęs gimnazistas ateitininkas, o dabar klierikas „lojolistas“ (šv. Ignaco Lojolos d-jos narys). Vadovaudamasis šūkiiais „viską atnaujinti Kristuje“ ir „Kristaus meilė mus verčia“ veršis ugingai į mokslą, kad visų širdis laimėtų Kristui. Ir šito jis sieks pastoviai, visais įmanomais būdais, visomis doromis ir prieinamomis priemonėmis.

Per 7 metus seminarijoje Stanislovas labai rimtai ruošėsi kunigo pareigoms. Dar gimnazijoje šalia mokymo programos jis, racionaliai panaudodamas laisvas valandas, aktyviai dalyvavo veikiančiose organizacijose, rinko medžiagą iš knygų, laikraščių, darė iškarpas, jas rūšiavo, klasifikavo pagal temas - kaupė medžiagą būsimam darbui. Ir kaip matyti iš likusių jo užrašų, kunigų seminarijoje jis dar intensyviau kaupia mintis, sudarinėja planus, projektus, numato darbo gaires būsimajam kunigo darbui. Kunigaudamas stengiasi gyventi ir veikti pagal iš anksto prisiimtus principus bei numatytas gaires. Visoje kun. Stanislovo veikloje pastebimas išvalgumas, racionalus praktiškumas, principingumas, sistemingumas. Visa, kas buvo girdėta, skaityta, studijuota, visas geras idėjas, visas gražias bei naudingas mintis iš knygų, laikraščių (surinktas iškarpas), stengėsi panaudoti kunigo darbe, jas įgyvendinti praktikoje.

Kunigų seminarijoje ir joje veikiančiuose šv. Mykolo, šv. Ignaco Lojolos rateliuose, bendraminčių draugystėje, kur klierikai vienas kitam buvo angelai sargai, vadovai, Stanislovas lavinosi, formavo savo būdą, tobulino asmenybę, turtino turimus talentus. Taip jis puikiai subrendo apaštalo darbui.

Po šventimų kurso draugai paveda kun. Stanislovui visų neopresbiterių vardu tarti seminarijai atsisveikinimo žodį, o vyskupas, vertindamas jauno kunigo šviesią ir pamaldžią sielą, nukreipia jį į vieną žymiausių Žemaitijos parapijų - Kražius.

Kražiai, praeity skleidę visai Žemaičių žemei šviesą, jų vaikai iki kankinystės gyne šventąsias idėjas. dabar (1936 m.) buvo jau beužmiršta savo šlove: religinio abejingumo, indiferentizmo ir laisvamanybės dvasia kėsinosi užgožti krikščioniškąjį gyvenimą. Buvo reikalingas apaštalas, kuris švento gyvenimo pavyzdžiu ir nuoširdžia žmonių meile, sumania veikla paskatintų Kražius religiniam atgimimui. Tokio apaštalo savybėmis Apvaizda buvo apdovanojusi kun. Stanislovą. 1936 metais jis čia atvyko gerai pasiruošęs, visiškai subrendęs atsakingui kunigo darbui.

Jo artimųjų surinkti autentiški duomenys kalba apie šios šviesios sielos savybes: kun. Stanislovas buvo pakankamos erudicijos, išsiskyrė gera iškalba, turėjo tvirtą valią, skaisčią sielą, plačią, dosnią visus mylinčią širdį. Buvo laisvas nuo bet kokių nesveikų įpročių, nuo žemų polinkių, su mintimis apie erotiką atsisveikinęs dar ankstyvoje jaunystėje. Brolio žodžiais tariant: „jam buvo svetimas bet koks glebumas, dvasinis lėkštumas, žemi jausmai“. Jis buvo tiesus, kuklus, rimtas. Jo bendravimas su žmonėmis buvo angeliškai tyras, grynas, permatomas... Jo užrašuose randame: „Artyn prie Grožio, prie šviesos, tolynnuožemiškų purvų! Artyn prie dangiškos Tiesos, prie idealų - amžinų!“

Dar gimnazistu būdamas, ypač per atostogas, jis uoliai skaitė asketinę literatūrą ir periodinę religinę spaudą. Yra išlikę klieriko Stanislovo 135 lapeliai su įrašais iš jo mastymų ciklo. Čia matyti, kaip intymiai ir giliai jo siela bendravo su Dievu. Štai keletas tų minčių bei invocacijų:

„Stanislovai, aš tave šaukiu, vadinu į Vyndaržį. Tau duosiu save nešti, konsekruoti“.

„Saldžiausias Jėzau, gyvenk manyje! Tebūnie, Viešpatie, nesutepti mano širdis ir kūnas, Vienam Jėzui širdis ir gyvenimas.“

„Jėzau, Tau gyvenu, Tau kenčiu, Tau myliu, Tau mirštu (...). Širdis Kristui, darbas Bažnyčiai. Sūnau, atiduok man savo širdį, o žmonėms darbą“.

..O-Dieue. aš myliu Tave ir sielų, tiktai sielų tetrokštu“.

„Tiek būsiu žmonėms naudingas, kiek savo širdį užlaikysiu asketikos reikalavimus...“

Dvasinėje kovoje jis intymiai šaukiasi į dangiškąją Motiną (čia pateikiame keletą eilučių iš jo „sub secreto“ maldos): „O, kad žinotumei, kilniausioji Motina, kiek daug sielvarto turi tavo sūnus Stanislovas! Kiek daug karčių ašarų išlieja prie Tavo Sūnaus kojų, ypač tuomet, kai jis (...) atsilanko į apleistus mano širdies namelius. Verkiu lyg mažas ant minkštų motinėlės rankų, kai Tu parodai neapsakomai daug meilės (...).“

Pats liepsnodamas Kristaus meile, kun. Stanislovas stengėsi ją uždegti visų jam prieinamų žmonių širdis. Jo brolis rašo: „Jam, buvo maža surinkti po Dievo ir Tėvynės vėliava, tik dalį žmonių. Jis skverbėsi į parapijos nuošales, ieškojo ryšių su labiausiai „kritusiais žmonėmis“, „zimagorais“, rengė jiems specialias gegužines, sesuo Kristina buvo įpareigota vaišinti juos bandelėmis ir gira. Pagaliau kun. Stanislovas atsivedė juos į bažnyčią, Į Krikščionių darbininkų sąjungą jis subūrė visas Kražių miestelio „padugnes“ ir sėkmingai buvo pradėjęs jiems vadovauti“. (Sutrukdė 1940 m. areštas.)

Savo pavyzdžiu, gyvu žodžiu ir spauda kun. Stanislovas veržėsi „visa atnaujinti Kristuje“. Norėdamas, kad šis troškimas plačiau pasklistų, jis nuo gimnazijos laikų iki laisvės netekimo naudojami šapirografu. Kunigaudamas Kražiuose pradėjo leisti

ilustruotą žurnalą „Kražių aidai“, tuo pat metu pasirodo jo pirmieji straipsniai „Tiesos kelyje“. „Draugijoje“, „Žemaičių prietelyje“. Tai jo apaštalavimo pradžia, įgyjanti masinį pobūdį. Tačiau labiausiai sektingą pavyzdį kun. Stanislovas paliko įvairialypėje veikloje, kurios neįmanoma plačiai įvertinti dėl šio straipsnelio apimties.

Kun. Stanislovas savo veiklos dėmesio centru, kaip savo siekimu, svarbiausiu tikslu, laikė parapijos religinį atgimimą. Per išpažintis, pamokslus, Šv. Jėzaus Širdies intronizaciją, šeimų aukojimąsi Jėzaus Širdžiai, per katalikiškas organizacijas, religinę spaudą, per paskaitas traukė kražiečius į vidinį maldos gyvenimą, siekė žmogaus dvasingumo. Vidinio eucharistinio momento iškėlimas į pirmąjį planą buvo jo darbų tikslas. Šiam tikslui buvo skirta jo veikla.

Jis stengėsi parapijiečių paprotį eiti išpažintis ir šv. Komunijos kartą per metus pakeisti mėnesinės išpažintis ir Komunijos praktika. Tuo tikslu paskiria dienas, kada ir kokia parapijiečių grupė turi eiti prie sakramento: I-ii mėnesio sekmadieni - vyrai. II-ji - vaikai. III-ji - merginos. IV - moterys. Ši tvarka intensyviai parapijiečiams kalama per pamokslus, per parapijiečių vizitacijas, per organizacijas, pamažu prigijo. Vyrai žino savo dienas, vaikai - savo ir t.t. Kaip tie sekmadieniai praeidavo, paklausykime ano meto mokinės, dabar mokytojos N. : „vaikams buvo skirtas antrasis kiekvieno mėnesio sekmadienis, kuris prasidėdavo 9 val. Šv. Mišiomis ir pamokslu.. Mišių metu vaikai, susirikiavę bažnyčios viduje, garsiai meldavosi ir giedodavo, o po pamaldų dalyvaudavo susirinkimuose, kurių metu būdavo skaitomos paskaitėlės, rodoma meninė programa, žaidžiami žaidimai“.

Rekolekcijų metu kun. Stanislovas prie pamokslu ciklo būtinai prijungia praktiškus pasiryžimus: 1) pirmiausia būti skaisčiam ir vykdyti Dievo, Bažnyčios įsakymus; 2) praktikuoti šeimoje bendrą maldą ir dvasinį skaitymą; 3) daugiau skaityti gerų knygų; 4) nė vieno sekmadienio be šv. Mišių, nė vieno mėnesio be išpažintis ir Komunijos; 5) atsisakyti alkoholinių gėrimų; 6) paaukoti savo šeimą Šv. Jėzaus Širdžiai; 7) giedoti bažnyčioje, namuose; 8) globoti mažuosius ir vargšus; 9) katalikiškai sveikintis; 10) statyti, tvarkyti ir puošti kryžius sodybose, pakelėse, ir t.t.

Visa kunigo S.Rimkaus veikla yra praktiška, konkreti. Mokytoja N. rašo: „Kun. S.Rimkus miestelio pradinėse mokyklose V ir VI skyriuose dėstė tikyba (...). Už tikybos pamokas, už praktišką ir labai metodišką dėstymą, aš dar ir šiandien labai dėkinga kunigui Stanislovui Rimkui. V skyriaus kurse liturgika. Kunigas nesitenkino sausu pasakojimu (...), „rasdavo laiko nuvesti vaikus į bažnyčią ir praktiškai viską parodyti (...). Vieną pamoką, prisimenu, (...) suklaupėme presbiterijoje (...), kun. Gudmonas iš lėto laikė šv. Mišias, mes iš šono stebėjome, o mūsų tikybos dėstytojas tik aiškino, tik aiškino (...).“

Kun. Stanislovas iš savo praktikos suprato, kad, norint nuvesti parapijiečius į eucharistinį gyvenimą, pirmiausia reikia padėti jiems atsikratyti nesveikų įpročių bei silpnųjų - girtavimo, dvasinio analfabetizmo, tingumo, apsileidimo, indiferentizmo, laisvamanybės ir pan. Reikia pradėti nuo kultūrinių siekių ir vesti į religinį gyvenimą. „Dabar mano darbo tik pradžia, - pasakė jis kartą broliui Antanui. - Pirmą reikia parapijos dirvonus išplėsti, o tik paskui akėti ir švelnesnę pamaldumo sėklą sėti. Dabar turiu prasivalyti atmosferą, suburti žmones savo žinion, visus sujungti į draugijas, sustiprinti

jas, o vėliau per jas nešti šventumą, Eucharistijos meilę..."

Jis daug dėmesio skiria ne vien bažnytinei veiklai. Pasikvietęs į Kražius brolių Antaną ir seserį Kristina, pasitelkęs uolesnius katalikiškųjų organizacijų narius, puola į veiklos sūkurį.

Iš klebono išprašęs parapijos namą (jame gyvenusiems bažnyčios tarnams suranda butus Kražių bažnytkaimyje), jį rekonstruoja ir čia įsteigia parapijos „ramovė". Joje atidaro Kražių skerdynių muziejų, pavasarininkų biblioteką, arbatinę-bufetą su nealkoholiniais gėrimais ir erdvią 300 vietų salę, kurioje dažnai vyksta susirinkimai, meninės saviveiklos pasirodymai, skamba savi (pavasarininkų) dūdų ir styginiai orkestrai, angelaičių skudučiai. Čia atidaromas ir liaudies universitetas. Prie Kražantės įrengta sporto aikštė, aprūpinta inventoriumi, sutraukia daug jaunimo ir vaikų. Krikščioniškųjų organizacijų padedamas, kun. S.Rimkus organizuoja išvykas su programomis į parapijas ir rajono gyvenvietes, vyksta iškylos, gegužinės gamtoje, švenčių aikštelėse (Raminkalnyje, Medžiokalnyje), ekskursijos su programomis į Palangą, Kretingą, Šiluvą. Žemaičių Kalvariją, Kauną...

Kunigo veikla buvo planinga ir turėjo aiškią kryptį. Jis ugingai veržėsi į tikslą. Atrodė, kad visos mintys, kalbos, visas laikas buvo perpildytas veikimo minčių, planų, užduočių ir pačios veiklos... Visi turėjo dirbti. Jis labai sumaniai mokėjo surasti visiems darbo (...). Vieną darbą atlikęs, jaunuolis ar mergaitė tuojau buvo prašomo kitai talkai. Neleido dirbti kaip pakliūva, draudė skaityti knygas be atrankos. Ir darbas, ir skaitymas turėjo būti iš anksto apsvarstyti, sudarytas planas. Kunigas sakė: „Jei nežinai ką veikti, ateik į ramovę, pasiimk literatūros. Pasirinkęs knygą, žurnalą, rasi ko tau reikia. Skaityk, studijuok..."

Kun. S.Rimkus parapijos jaunimui duoda įvairių ir platų darbų sąrašą: Pradėk nuo maldos! Ar moki melstis? Ar moki giesmių? Religinės giesmės, religinės deklamacijos, inscenizacijos, dialogai: bendrų skaitymų valanda ramovėje, namuose, pas kaimynus (...). Egzaminai pasirinktu klausymu iš praeito kurso. Trumpos rekolekcijos. Liturginiai kursai. Giesmelių pamokos (...). Alkoholio teismo improvizacija. Blaivybės šūkių plakatai. Rašybos pratimai. Rankų darbeliai (inkilai, grėbliai, pintinėls ir kt.).

Kun. S.Rimkaus laikias Kražių parapijoje veikė keliolika katalikiškų organizacijų, į kurias jis įtraukė visą parapiją ir iš dalies rajoną. Kunigas bendravo ir su indiferentinėmis bažnyčiais organizacijomis, kurios kartais jį kviesdavo į susirinkimus. Jis net stengėsi įsteigti Kražiuose visų draugijų kultūros tarybą - pilietinių ir valstybinių organizacijų interesams koordinuoti, jas visas palenkti bendram tikslui - krašto gerovei. Liaudies universitetas veikė žiemos metu. Jis padėjo kun. S.Rimkui plačiau bendrauti su žmonėmis, juo labiau, kad į universitetą rinkosi ir neorganizuotos visuomenės dalis, o tai davė progą geriau pažinti juos, skleisti jiems kultūrinę ir religinę šviesą. Rektorius buvo pats kun. S.Rimkus, o lektoriai (maždaug 18 asmenų) - įvairių profesijų inteligentai, vietiniai ir iš kitur pakviesti mokytojai, gydytojai, agronomai, studentai, kunigai ir kitų profesijų atstovai 300 vietų salė būdavo perpildyta klausytojų.

Užsiėmimai vykdavo šeštadienių vakarais, po 2-3 val. Klausytojams patikdavo po paskaitų vykstanti meninė dalis, scenos vaideliai, kupletai, eilėraščiai, dainos, muzika.

Dideli vaidmenį kun. S.Rimkaus veikloje vaidino daina. Jis turėjo skambų tenorą.

Meilę dainai įkvėpė Švėkšnos gimnazijoje mokytojas J.Sipavičius. Dainyno repertuarą kun. Stanislovas kaupė kiekviena proga: ir gimnazijoje, ir per atostogas tėviškėje, ir kunigų seminarijoje. Jis nešiojosi bloknotėlį su dainų pavadinimais, prie progos žvilgteldavo į jį - ir plaukdavo daina...Jis parinkdavo dainas momento nuotaikai, o dainuodavo su jaunimu labai dažnai - vakarais, saulei leidžiantis, sueigose, žygiuose, prieš susirinkimus, belaukiant, kol visi susirinks, ir grįžtant iš susirinkimų ir sporto užsiėmimų, gegužinėse, vakarėliuose -visur. kur tik susiburdavo daugiau žmonių.

Kunigo brolis Antanas rašo: „Šiandien sunku beįsivaizduoti ir nusakyti kun. Stanislovo laiku dainingumą. Negyvenę su kun. Rimkumi ir nedainavę su juo, niekas nesupras tų jausmų, pakilimo, tų pergyvenimų, tų mistinių polėkių tada, kada iš bendrais idealais sujungtų jaunų širdžių liejosi jaunatviška daina... Prisimenu, kaip Stasys su jaunimu dainuodamas eidavo per kaimus, arba vieni kitus lydėdami vakaro rimty dainuodavo ir dainuodavo, rodos visa žemė liūliuodavo nuo ilgesingu vakaro dainų einant į susirinkimus, paskaitas, grįžtant iš jų.“

Jauna mokyto kražietė Stefanija Baltauskaitė (mirusi Pečioroie 1947 m. po dviejų metų kalinimo kančių) viename laiške 1942 m. rašė: „Tuos gražius laikus dažnai prisimenu ir šiandien, jie mane šventiškai nuteikia. Visa tada buvo taip gražu. Ne. niekados nepamiršiu tų vakarų, kai grįždavome iš kaimų susirinkimu su dainomis ir armonika... Tada galvoje švytėdavo daugiau minčių, idėjų, norėdavau ką nors didelio pasiekti, kam nors padaryti džiaugsmo gyvenime pereiti žemės keliu, nors vienam žmogui suteikti bent truputėlį šviesos...“

Ano meto nepriklausomos tautos vaikai gyveno dvasinio pakilimo laikus. Jie buvo nusiteikę džiaugtis gyvenimu, spinduliuoti meile žmogui ir dainuoti.

Kun. Stanislovas suprato, kas žmones suartina, sukelia bendras mintis, bendrus jausmus, kas ištirpdo susvetimėjimą, kaip juos patraukia prie vienos idėjos. Todėl jis stengėsi pratinti žmones bendrai melstis, giedoti bažnyčioje ir namuose, bendrai skaityti religinę literatūrą ir bendrai dinuoti. Visų dainuojama daina persunkia žavesiu visas kun. Stanislovo veiklos priemonės: sportą, žygius ir vakarones, susirinkimus, jaunimo išskylas. Todėl jo veiklą visur lydi daina.

Mūsų tauta turtinga dainų - ir patriotinių, ir moralinių, ir gamtos meile virpančių. Kunigo dainos, brolio žodžiais, „buvo sietos su Dievo ir Tėvynės meile“, todėl jungdavo dainuojančių sielas, keldavo jausmus aukštesniems siekiams.

Kun. S.Rimkus kai kurias dainas sumaniai perfrazuodavo, išryškindamas jų mintį, pritaikydamas pageidaujama linkme, be to, jis pats kūrė originalių dainų liaudies motyvais. Viena sukurta jau netekus Lietuvai Nepriklausomybės. Joje kun. S.Rimkus pranašauja sau kalinio ateitį. Daina prasideda tokiais žodžiais:

*Sudiev, sesutės lietuvaitės,
Sudies, darželių žolynai,
Sudiev ir Kražių pašalėliai,
Aš išvažiuoju amžinai...*

Antanas Rinkus perdavė 220 dainų pavadinimų iš brolio dainų repertuaro, pridėdamas jaudinančią pastabą:

„Mielas skaitytojau, kai versi šių kuklių prisiminimų lapus ir prieisi štai šitą ilgą, kantriai surašytą, kun. Stanislovo dainuotų ir aktyviai kultivuotų dainų sąrašą, būk kantrus peržvegti ir jų pavadinimus. Gal ne viena jų išplaukė ir iš tavo geros širdies, ir niekas be manęs jų tau gal nebeprimins. Kad ir labai skaudu, tačiau tenka prisiminti, kad Lietuvoje jaunimas nebemoka ir nebežino ką dainuoti.“

***

1980 m. rugpjūčio 6 d. Kražiuose įvyko kun. S.Rimkaus brolio Antano laidotuvės. Nepaprastas sutapimas: 1940 m. rugpjūčio 6 d., t. y. lygiai prieš 60 metų, buvo areštutas kun. Stanislovas - pačiame jėgų žydėjime, 28 metų amžiaus, kunigavęs tik ketverius metus.

Iš buvusios jo mokinės kražietės N. atsiminimų: „Kun. Rimkus buvo šviesaus veido, turėjo labai gražų balsą, (...) puikiai skaitydavo pamokslus, neilgus, ugingus, dažnai „pargriaudamas visą bažnyčią ant kelių“, (...) labiausiai mus žavėjo vulkaninė kunigo energija, jo neblėstantis užsidegimas, linksmumas, nuoširdus paprastumas ir betarpiškumas (...). Ką bedirbtų, ką beorganizuotų ar beveiktų, kun. Rimkus visada būdavo labai atkaklus, išstvermingas, tvirtas, nepailstantis (...). Tikybos pamokų metu aštriai akcentuodavo pastebėtą netvarką, apsileidimą sodybose, butuose (...). Jis norėjo paveikti vaikus, kad ateityje nebūtų kartojamoms tėvų klaidoms, kad kraštas darytųsi šviesesnis, kultūringesnis (...). Kražiuose kun. Rimkus yra nepaprastai daug nuveikęs. Apdovanotas reta energija, puikiais organizaciniais sugebėjimais, jis Kražių gyvenime padarė tiesiog revoliucinį perversmą. Būrė žmones į katalikiškas organizacijas nuo vaikų iki senelių, uoliai platino katalikišką spaudą, stengėsi palaikyti santykius su įvairių sferų žmonėmis, net su „zimagorais“ (...). Rengė įvairiausias šventes, kongresus, gegužines, dažnai pakviesdavo žymių svečių (...). Renginys vijo renginį, programa - programą, šventė - šventę... Net liaudies universitetas veidavo rudenį ir žiemą. Ir visa, be abejo, buvo pajungta vienam tikslui - moraliniam, religiniam parapijos atgimimui.

Tik, deja, šis darbas buvo žiauriai nutrauktas 1940 metais (...). Užgriuvus šventima galybė viską suparalyžavo... Prisimenu, sklido žmonėse gandai, kad kažkas matęs kun, vikarą paprastą dieną, ne pamaldų metu, bažnyčioje prie altoriaus ilgai klūpojęs ir labai verkusį

Atėjo 1940 metų priverstinio balsavimo diena. Kiekvieno balsuojančio pase dedamas antspaudas: „Liaudies seimui balsavo“. Kas balsuoti nėjo, kieno pasas liko be antspaudo, - tas pateko į liaudies priešų sąrašus, ir ant jo galvos pakibo Damoklo kardas. Tarp, nebalsavusiųjų buvo ir kun. Rimkaus pavardė.

Kražietė N. toliau rašo: „Gyvenimas kaskart darėsi tamsesnis ir baisesnis... žodis „išvežė“ tada skambėjo kone kasdien kaip gedulingas varpas... Čia vieno inteligento neliko, čia kito... O ryta bažnyčioje nepasirodė ir kun. Rimkus... Išvežė... Žinia juodu aidu nuplaukė per visą parapiją. Žmonės kalbėjo apie išdaviką (...). Pagaliau kas žino, ar tada reikėjo kokių išdavikų, jei jie jau atvirai sėdėjo valdžios kėdėse? Ta mažutė saujelė pačiu tamsiausių liaudies sluoksnių keliaklupščiai puolė tarnauti užplūdusiai jėgai ir puolė, plėšė, draskė, naikino viską, kas tik buvo šviesesnio ir doresnio (...).

Beregint gėlynai virto šiukšlynais, tauriausios asmenybės - liaudies priešais, kuriems teises apriboti buvo maža - juos likvidavo..."

1990 m. kovo 11d. atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę girdime Maskvos kaltinimus Lietuvai, kad jos bandymai atsiskirti nuo TSRS yra neteisėti, nes 1940 m. Lietuva esą Liaudies Seimo prašymu savanoriškai įsijungė į Sovietų valstybę. Tačiau istorinė tikrovė turi tūkstančius įrodymų, jog tariamojo „Liaudies Seimo“ nebuvo laisvai prisijungta! Juk pirma okupavo Lietuvą TSRS kariuomenė, pirma atėjo tankai, o po to įvyko „prisijungimas“.

Tik baimės verčiama dalis Lietuvos gyventojų ėjo balsuoti, nes bijojo savo pasą palikti be atžymos. Kun. S.Rimkus išdrįso nebalsuoti, todėl buvo sunaikintas, kaip ir daugelis kitų drąsulių, nepritarusių Lietuvos prijungimui prie Tarybų Sąjungos.

„Suimtą kunigą buvo mėginta gelbėti (...), - pasakoja kražietė N. - Parašus teko rinkti ir man. Ėjom su seseria. Apėjom daugybę kaimų ir niekas niekur neatsisakė - rašėsi visi ištisom šeimom, visi gailėjosi kunigo (...). Visa parapija pergyveno, visi rūpinosi, tik niekam nė į galvą neatėjo, kad juo daugiau parašu, juo didesnis liaudies priešas darėsi suimtasis kunigas... Ak, kas tada galėjo suvokti vilkų įstatymus.

Išvežtas kun. vikaras negrižo. Negrižo nei okupantams pasikeitus, nei karui pasibaigus, negrižo nei po rehabilitacijos (...). Jo vardas, matyt, įsiliejo į tą begalinį ilgą lietuvių kankinių sąrašą, kuris šimtmečiais švies Lietuvos istorijoje aukso raidėmis, o kaulai atsigulė Sibiro žemėn ir ilsisi po svetima padange kapelyje be kryžiaus...Šiandien turbūt jau drąsiai galima kreiptis į Jį, užtarimo pas Dievą prašant..."

Praslinkus dešimčiai mėnesių nuo arešto, prasidėjus karui, 1941 birželio 22 d. 5 val. 50 min, dviem uždarais sunkvežimiais kun. S.Rimkus su kitais kaliniais iš Raseinių kalėjimo buvo išvežtas į Panevėžio geležinkelio stotį ir įgrūstas į vagoną. Kelionėj iš Raseinių į Panevėžį kaliniai patyrusiu budeliu buvo taip pakrauti į sunkvežimius vienas ant kito, jog jie kurį laiką negalėjo valdyti kojų, nes sėdimieji nervai buvo nežmoniškai suspausti. Panevėžyje kaip pagaliai buvo išmesti iš mašinų ant grindinio. Kun. S.Rimkaus nugarabuvusi kruvina, nes vežant jis visą laiką buvo prispaustas prie geležinio varžto. Kunigas nesiskundęs, o drąsinęs ir guodęs draugus.

Po ilgos kelionės per kalėjimus, kaliniai 1941 rugsėjo 30 d. atgabenti į Petropavlovsko kalėjimą, visi, neteisiami ir nešaudomi, buvo numarinti badu. (Iš jų tik vienas liko gyvas ir grįžęs buvo tų siaubingų išgyvenimų liudininkas. Šis kalinys autoriui papasakojo, kaip KGB tardymas jam pasiūlė prisipažinti kaltu. Kitaip iš kalėjimo gyvas neišeisias. „Jei pasirašysi štai po tokiu savęs kaltinimu: „Agitavau prieš Tarybų Sąjungą“, įvyks teismas, būsi iš šio kalėjimo perkeltas į lagerį, gausi ten pakankamą maisto davinį ir liksi gyvas“. Kalinys, matydamas mirštančius kameros draugus - tarp jų ir du savo brolius, apsisprendęs susitikti su tardytojo pasiūlymu. Po neakivaizdinio teismo buvęs išvežtas į

sunkiųjų darbų lagerį...)

Iš išvežtųjų 45 kalinių grįžusiojo atmintyje liko 4 kunigai, 5 mokytojai, 7 gimnazistai, keli karininkai ir kiti - daugiausia tautos žmonės. Tarp jų buvo ir generolas Ladyga.

*

*

*

Kun. S.Rimkaus veiklos sėkmei daug reikšmės turėjo jo besąlygiškas veržimasis prie dvasinių vertybių, prie aukštesniųjų, amžinųjų idealų... Jo malda... „Dieve... sielų, tikrai sielų tetrokštu" - neliko tik žodžiais. Tarp jo kalbų ir gyvenimo nebuvo prieštaravimų. Todėl šiai pasiaukojančiai asmenybei nusilenkė ir kietas klebonas. Jis atidavė vikaro valiai parapijos namą. neprotestavo, kad vikaras neima kalėdos, o už tuos pinigus pataria užsisakyti religinę spaudą... Kun. S.Rimkus asmenines paramas naudojo išlaidoms visuomenės labui. Tuo principu jis vadovavosi į darbą įtraukęs brolių su seserimi, rėmė ir kitus talkininkus. Susižavėjęs jauno kunigo siela, pakluso jam ir vietos inteligentai, skaitydami paskaitas liaudies universitete, taip pat kviestiniai inteligentai iš Telšių, Kelmės, Kauno... Talkino jam ir prof. J.Eretas, ir Pupų dėdė, ir kiti žymūs žmonės - visas būrys talkininku.

Daug jo auklėtinių kražiečių užsidegė idealizmu, pamilo kunigo idėjas, įsitraukė į dvasinio atgimimo judėjimą ir sužydėjo Bažnyčiai ir Tėvynei. Dalis Kražių mokyklinio jaunimo stojo į vienuolynus ir šiandien aukoja savo jėgas Dievui bei savi kraštui, kiti tapo mokytojais ir. nepabūgę teroro, gelbėjo Tėvynės vaikus nuo parsidavėlių skleidžiamo melo, apgaulės, nuo dvasinio ir dorovinio žalojimo... Tarp tų, kurie dėl savo švarios sąžinės, dėl to, kad nesutiko už grašius prekiauti jaunomis sielomis, mirė nuo kančių Sibiro „gulaguose", kurių kaulai supuvo nežinomaj žemėj, toli nuo Tėvynės, verta čia paminėti viena jauną mokytoją kražietę Stefaniją Baldauskaitę. Ši 22 metų mergaitė - mokytoja, areštuota 1945 m., nepakėlusi dvasinės kančios, mirė Pečioroje (Komija) 1947 sausio 1 d. Likęs dienoraštis ir laišakai rodo, kokią gilią įtaką jai darė Kražiai su stebėtino pasiaukojimo žmogumi kun. S.Rimkumi, su jo idėjomis, dainomis ir nuoširdžiais bendradarbiais.

Šiandien tarp jaunimo pastebimi dvasinio atgimimo ženklai iš dalies susiję su Nepriklausomybės metų Kražiais: kun. S.Rimkaus pasėtas grūdas davė savo vaisius...

Tik ketverius metus kunigas S.Rimkus švystelėjo, tarsi meteoras, pralėkdamas tamsia padange. Žybtelėjo, nušvietęs tamsą ir užgeso, bet savo liepsna uždegė švyturius, kurie ir dabar tebešviečia daugeliui tamsoje skendinčių Tėvynės vaikų.

Kun. S.Rimkus sunaikintas, kai buvo pačio gražiausio amžiaus. (Jis sakėsi noris būti kankiniu.) Tačiau jo gyvenimo auka, visą save atiduoti žmonių gerovei, jo laimėjimai nedingo kartu su mirtimi - jie ir šiandien tebeneša palaimą mūsų tautai: kritęs meteoras seniai guli vandenyno dugne, bet jo išjudintos bangos nenurimsta ir vis plečiasi...

Pranašiški ir giliai prasmingi yra žodžiai, kuriuos kun. Stanislovas pasirinko devizu primicijų proga:

„Matykite, kad aš ne tik sau vargau, bet visiems, kurie ieško tiesos". (Ekli. 24.47.)

A M D G

PRISIMENU JĮ TOKĮ

- Angelaičiai, kilkim! - būdavo, sušunka įsiveržęs kaip pavasario vėjas parapijos salėn kunigas Stanislovas Rimkus pas nekantriai jo laukiančius, į savo tradicinių sekmdienių sueigą susirinkusius vaikus. Šviesaus gymio, dailiai nuaugęs, gyvų, degančių rusvų akių gražiabalsis kunigas.

- Vis aukštyn, aukštyn! - šaute atšaudavo nušvitusiais veidukais vaikai.

Ir gera, smagu pasidarydavo. Kunigas įnešdavo kažkokį džiuogų, šventą dvelksmą - tą AMOR CHRISTI... Jautėme, supratome ir atsakydavome taip pat meile ir prisirišimu. Net po 60 metų, jau garbaus amžiaus sulaukę, jo buvę „angeliukai“ susitikę vis tebe minime anų nepamirštamų laikų šviesulį - kunigą Rimkų.

Neilgai jam teko darbuotis Kražiuose. Tik ketverius metus. Kražiai buvo vienintelė - pirmoji ir paskutinioji jo veiklos vieta. Todėl ir kalbama apie šį bolševikų už tikėjimą sušaudytą kunigą nelabai plačiai. Nedaug beliko ir jį pažinojusių. Tai daugiausia buvę jo angelaičiai...

Jaunojo vikaro viltys ir akys labiausiai kryo į jaunąją kartą - vaikus ir pavasarininkus. Ir tai suprantama: jie turėjo būti tas pamatas, ant kurio jis norėjo statyti savo šventų svajonių rūmą - labai religingą buvusių bažnyčios gynėjų-kankinių palikuonių parapiją. Viskam jis rasdavo laiko, visur spėdavo, tik niekas nežino, kiek valandų tekdavo miegui ar asmeninėms reikmėms. Geraširdės Kražių tretininkės, pastebėjusios, kad kunigas šaltyje bėgioja plonučiu palteliu apsisiautęs, suaukojo pinigų ir nupirko gerus kailinius...

Džiuogus „Angelaičiai, kilkim!“ mus, tuometinius vaikus, tikrai kėlė aukštyn - ugdė mummyse dvasingumą, stūmė tolyn nuo „žemiškų purvų“, apie kuriuos dar savo gimnazistiškame eilėraštyje su pasipiktinimu rašė kunigas.

Tiesiogine prasme apie tuos „žemiškus purvus“ mums retai, o gal ir visai nebuvo kalbama. Mūsų dvasios vadovas ugdyti mus, taip pat ir visą parapiją, stengėsi pratindamas prie kuo dažnesnės išpažinties bei šv. Komunijos. Eucharistiją laikydamas pagrindiniu „dinamitu“, vikaras organizavo kas mėnesines bendras šv. Komunijas vyrams, vaikams, mergaitėms, moterims.

Mums, angelaičiams, buvo skirtas antrasis mėnesio sekmdienis, kurio tvarka buvo tokia: išpažintis, šv. Mišios su bendra Komunija, o po pamaldų ramovėje (parapijos namuose), kuri, beje, irgi buvo įrengta jaunojo kunigo sumanymu ir iniciatyva, - nuotaikinga sueiga su įdomiomis paskaitėlėmis, žaidimais, meniniais pasirodymais, dainomis, konkursais...

Šv. Mišiose dalyvaudavome labai gražiai, organizuotai. Šv. Komunija visuomet pirmiausia būdavo dalijama tiems, kam priklausė sekmdienis. Priėmusioji greta persiskirdavo - du sukdamo į dešinę, du - į kairę - ir klaupdavosi kolonos gale.

Ne, tai nebuvo kažkokia „kareiviška“ kunigo išmonė. Ši tvarka ugdė drausmę, pareigingumą, susiklausymą, dėmesingumą vienas kitam, bendruomeniškumą, organizuotumą.

Kunigas Rimkus siekė, kad dalyvavimas šv. Mišiose būtų sąmoningas, žmonėms

suprantamas. Jau tada jis jautė, kad liturgijai būtina gimtoji kalba: užsakydavo ir platinavo mažiūčius kiekvienam sekmadieniui skirtus „mišolėlius“, kuriuose šalia lotyniško teksto būdavo ir lietuviškas vertimas. Kunigas ragindavo žmones melstis iš jų drauge su juo lietuviškai.

Be įprastų sekmadienių, vasaros metu angelaičiams (taip pat ir kitiems) būdavo rengiamos iškylos, kongresėliai, ekskursijos, sporto šventės, gegužinės. Ir viskas gražia, pakilia, kultūringa dvasia, be alkoholio. Tiesa, naminės giros atsigavimui didžiųjų atleidų metu būdavo. Bet šiaip kunigas Rimkus buvo didelis kovotojas už blaivybę, net abstinenciją. Valančiaus idėjos jo veikloje užėmė labai svarbią vietą. Griežti pasisakymai paskaitų ar pamokslų metu, teatralizuoti girtuoklio teismai, o svarbiausia - raštiškas išsipareigojimas gyventi blaiviai. Pasižadėjimus rašydavo ne tik suaugusieji, bet ir vaikai. Žinoma, pasižadėjimo sulaužymas nebuvo saistomas nuodėme, bet vis dėlto tai buvo šioks toks saugiklis, progos atveju vertęs susimąstyti - išverti ar palūžti.

Sunku šiandien, šešiasdešimčiai metų praėjus nuo kunigo netekties, išvardinti, kiek daug ir kokiais išradingiausiais būdais Dievui ir Tėvynei darbuosė Stanislovas Rimkus. Jo laikais nebuvo vietos pilkai kasdienybei, pesimizmui, nuoboduliui, depresijai. Nebent bedieviui ar laisvamaniui, kuris sąmoningai traukėsi nuo katalikiškos parapijos veiklos. Didis buvo kunigas, šventų dirvonų artojas, didis tikrąja prasme artimo mylėtojas. Ne veltui Dangus jam skyrė garbingą kankinio vainiką, apie kurį jis savo vaikystės svajonėse buvo prasitaręs... Jo vardas amžiais liks negęstančia žvaigždele mūsų Tėvynės krikščioniškųjų švyturių žvaigždynė.

Keturiasdešimtųjų metų Lietuvos tragediją kunigas išgyveno labai skaudžiai, bet didvyriškai - nepalūžo dvasia. Susirūpinusiems talkininkams (o jų turėjo gana gausų būrį), kas bus, ką daryti tokiomis aplinkybėmis, jis sakė: "Veiksime kaip veikė". Tik, žinoma. ši veikla dabar jau turėjo būti slapta.

Kiekvienas okupantas pirmiausia ieško išdavikų. Ir, deja, jų atsiranda... Netgi Kristui išduoti atsirado... Kunigas nuo pat pirmųjų dienų buvo atidžiai sekamas, stebimas kiekvienas jo žingsnis. Jau pirmasis jo bute įvykęs aktyviųjų pavasarininkų vadovų pasitarimas-arbatėlė neliko nepastebėtas ir „politinė nuodėmė" nebuvo dovanota. Ir dar - kunigas patarinėjo nedalyvauti ir pats nedalyvavo seimo rinkimų imitacijoje. Jis nenorėjo nė mažiausia dėmele sutepti savo - Kristaus kario, tautos sūnaus - sąžinės ir verčiau pasirinko kalėjimą bei mirtį. Kunigas buvo suimtas netrukus po rinkimų - rugpjūčio šeštąją. liturginėje Kristaus Atsimainymo ant Taboro kalno dienoje.

Graudžiai parapijos apraudotas jis negrįžo nei vokiečių okupacijos metais, nei karui pasibaigus, nei Chruščiovo „atlydyje". Apie kunigo žūtį sklandė įvairių gandų, ir tik Lietuvai atkūrus nepriklausomybę artimesiems pavyko sužinoti, kad po pakartotino teismo jis buvo sušaudytas 1942 m. gegužės 20 diena Rusijoje, Petropavlovsko kalėjime. Vadinasi, net kalėjime Stanislovas Rimkus nebuvo savo veiklos sparnų nuleidęs.

Šiauliai, 2000 m.

Vanda Rakauskaitė,
mokytoja pensininkė,
buvusi Kražių angelaitė

AUKŠTIEJI IDEALAI
VILKŲ ĮSTATYMUJŲ PASMĖRKII
Sudarė Petronis Paulius

Redakcijos vedėja J. Jašinskienė. Redaktorė R. Jozaitienė
Viršelis V. Čechanavičiaus. Men. redaktorė E. Jakubčionytė
Techn. redaktorė Z. Staskevičienė. Korektorė B. Ivoškienė

Antras ir pataisytas leidimas
Spausdino LCF spaustuvė
Tiržas 1000 egz.
Kaina sutartinė

